

Yttrande över utkast till lagrådsremiss: En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket

Boverkets yttrande

Boverket tillstyrker utkastet i huvudsak.

Boverket anser dock att Sametinget bör ges en utökad överprövningsrätt i ett ärende där en myndighet inte tagit initiativ till konsultation: Om en konsultationsskyldig avslagit en begäran enligt 6 § i den föreslagna lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket, i fortsättningen kallad den föreslagna lagen, med hänvisning till 4 eller 5 §§ så ska avslagsbeslutet kunna överklagas särskilt.

Boverket avstyrker begränsningen i 4 § andra stycket i den föreslagna lagen rörande konsultationsskyldigheten i ärenden enligt plan- och bygglagen (2010:900), nedan benämnd PBL.

Skälen för Boverkets ställningstagande

Frågan om överprövning av konsultationsskyldiges ställningstagande då konsultation begärs av samiska företrädare enligt 6 § i den föreslagna lagen

I utkastet redogörs för terminologin kring begreppet konsultation och hur detta förhåller sig till begreppet samråd. Såsom utkastet formulerats får de samiska företrädarna enligt 7 § i den föreslagna lagen betraktas som sakkunniga i frågor som kan beröra det samiska folket. Det borde i sig innebära att även bedömningen av om en viss fråga är något som ryms inom ramen för vad som är en angelägenhet som det samiska folket ska inflytande över, enligt 1 § första stycke i den föreslagna lagen, ska vara föremål för konsultation.

Bedömningen av om en fråga ska undantas från konsultation med det samiska folket har i förslaget överlämnats till den konsultationsskyldige vid beredning-

en av ett ärende. Det kan mycket väl vara en effektiv hantering ur det offentliga synvinkel. Såsom redogjorts för i förslaget kan underlåtande eller bristande konsultation leda till att ett ärende efter överprövning upphävs och återförvisas. Enligt 6 § i den föreslagna lagen kan emellertid även de samiska företrädarna begära konsultation om de "anser att ett ärende kan få särskild betydelse för samerna". Om en konsultationsansvarig avslår en sådan begäran av de samiska företrädarna kan mycket väl beredningsprocessen behöva tas om efter att ärendet slutförts och överklagats på grund av bristande konsultation. Det är nämligen inte rimligt att anta att de samiska företrädarna begär konsultation enligt 6 § med mindre än att de anser att ärendet är av särskild betydelse för dem. Det bör därför framgå av lagen att det finns rättsligt stöd för att sådant avslagsbeslut kan överklagas särskilt.

Boverkets inställning bygger på tanken att det är processekonomiskt att säkerställa att det samiska folket ges en effektiv möjlighet att bidra med sin sakkunskap i ärenden av särskild betydelse för dem. Detta gäller särskilt då de själva tagit initiativet till konsultation. Att, mot bakgrund av ändamålet med den föreslagna lagen, inte ge det samiska folkets företrädare inflytande så tidigt som möjligt anser Boverket inte är tillfredsställande.

Vad som ska bli följden av att en konsultationsansvarig saknat stöd att avslå de samiska företrädarnas begäran om konsultation enligt 6 § i den föreslagna lagen bör inte regleras. Boverket anser, i likhet med vad som sägs i utkastet, att frågor om rättskraft bör överlämnas till den aktuella överinstansen.

Frågan om begränsningen av konsultationsskyldigheten avseende ärenden enligt PBL
Även om de begränsningar som tagits fram rörande PBL har ett syfte som i sig är vällovligt – i huvudsak en effektivare planprocess – är detta inte helt relevant i detta sammanhang av tre skäl.

För det första får det antas att det finns ett generellt behov av konsultation vilket är skälet till liggande förslag. Konsultationen måste därutöver antas medföra att andra hänsyn än vad som normalt beaktas vid till exempel samråd enligt PBL kommer att ligga till grund för beredning av ett ärende. Det är annars svårt att se vad den föreslagna lagen skulle ha för praktisk betydelse. Vid en bibehållen skrivning av den 4 § andra stycket i den föreslagna lagen – i kombination med 1 § andra stycket och rätten till den skönmässiga bedömning som ges den konsultationsskyldige i 5 § 6 i den föreslagna lagen – så finns en uppenbar risk att konsultation i frågor enligt PBL enbart blir till de samråd som PBL uttryckligen redan kräver. Den föreslagna lagen skulle i så fall sakna praktisk betydelse i ärenden enligt PBL vilket rimligen inte är avsikten.

För det andra är det Boverkets uppfattning att det är vid bostadsbyggande i tätorter som planprocesserna upplevs som svårhanterliga och att detta får allvarliga konsekvenser för genomföranden av projekt. Men det är inte Boverkets uppfattning att detta skulle vara ett lika stort bekymmer i de delar av riket där det samiska folkets angelägenheter gör sig gällande.

För det tredje är den sakkunskap som förslaget tillmäter det samiska folket något som är viktig att ta till sig på ett så tidigt stadium som möjligt. Det är därför svårt att se varför till exempel ett planbesked inte skulle vara föremål för konsultation.

Boverket inser att PBL-processerna kan komma att bli mer omständliga i vissa områden. Men mot bakgrund av de ovan redovisade skälen vill inte Boverket ställa sig bakom begränsningarna rörande PBL i 4 § andra stycket i den föreslagna lagen utan anser att stycket bör utgå. Det innebär, upplysningsvis, inte att ställningstagandet i utkastet rörande tillsyn ifrågasätts.

I detta ärende har generaldirektören Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Jurist Assar Lindén har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också rättschef Yvonne Svensson, avdelningschef Göran Persson och enhetschef Mikael Nordström deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Assar Lindén
jurist